

Ukraine and EU countries»: Internship proceedings, November 4 – December 13, 2019. Wloclawek, Republic of Poland. P. 61–66.

7. Мринська І. Формування естетичних поглядів М. Скорика періоду 60-х – початку 70-х років. *Науковий вісник НМАУ ім. П.І. Чайковського*. Вип. 10. 2000. С. 108–111.

8. Шевчук О. Особливості відбиття фольклору в інструментальних творах М. Скорика. *Українське музикознавство*. Вип. 14. Київ: Музична Україна, 1979. С. 93–103.

Притула В., м. Вінниця,
здобувач ступеня вищої освіти бакалавр

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ МУЗИЧНО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Постановка проблеми. Реформи нашого суспільства, економічна та екологічна нестабільність спричинили глибокі зміни в свідомості сучасного підлітка, однією з яких можна вважати згубну тенденцію потягу до всього «заокеанського», часто всупереч своєму, національному. Тому основним напрямком сучасної системи національного виховання виступає сьогодні саме формування справжнього громадянина, спроможного в недалекому майбутньому взяти участь у розбудові Української держави та зміцненні її незалежності, утвердженні рідної мови в усіх ділянках суспільного життя, відродженні, збереженні та примноженні національної культури. І вирішальним чинником в процесі формування такої особистості виступає власне національна самосвідомість, яка знаходить вияв у пам'яті про минуле, у відчутті власної пов'язаності з долею Батьківщини, в національній ідентифікації, тобто ментальній, духовно - культурній спорідненості зі своїм народом.

Проблема національної самосвідомості є складною та багатогранною. Її вирішення потребує глибокого розуміння самої природи цього феномену в філософському, соціологічному, психологічному та педагогічному аспектах.

Аналіз наукових публікацій. Естетичні засоби впливу мистецтв, зокрема музики, на особистість є досить дієвими і творчо розвиваючими, оскільки формують найважливіші людські якості (А.Болгарський, Т.Завадська, Л.Коваль, О.Олексюк та ін.). На виховному потенціалі музичного мистецтва акцентували увагу у своїх роботах педагоги - композитори: С.Воробкевич, К.Стеценко та ін. З'ясуванню специфіки сприйняття музичного твору присвятили свої наукові дослідження О.Костюк, О.Рудницька, О.Ростовський та ін. Проблемою підготовки майбутніх учителів музики опікуються О.Артюхова, Т.Грінченко, Л.Масол, Н.Мозгальова, Ю.Москвічова, Г.Падалка, О.Теплова, В.Фрицюк та ін.

Із здобуттям Україною незалежності до нас починають повертатися імена незаслужено забутих, а то й заборонених у свій час діячів українського музичного мистецтва (М.Вербицького, М.Лисенка, П.Сокальського, П.Ніщинського, М.Леонтовича, Л.Лепкого та ін.). Сьогодні ставить перед нами завдання детального аналізу та вивчення музичних здобутків діячів українського мистецтва. Мистецтво, створене в період національного відродження, на якому виросло не одне покоління справжніх українців, володіє багатим духовним потенціалом.

Мета роботи – визначити особливості формування національної самосвідомості учнів у процесі музично-естетичного виховання.

Виклад основного матеріалу. Зміст і характер національної самосвідомості багато в чому залежить від способу життя - системи діяльності, що сформувалась на основі певного способу виробництва, зумовленого історичними та природно-географічними особливостями, притаманними конкретному соціальному організмові.

Виникнення та розвиток самосвідомості можливі лише при наявності певного рівня свідомості, оскільки самосвідомість є похідною від свідомості, вторинною по відношенню до об'єктивних умов життя нації. Свідомість особистості, що формується в умовах національного буття, набуває національного забарвлення. Тому коли особистість починає свідомо визначати своє ставлення до власної нації, до її культури, традицій, історії та до інших націй, дане конкретне ставлення вже починає залежати від власної позиції самої

особистості. Іншими словами, національна самосвідомість не є вродженою. Вона формується особистістю, її власним ставленням, самоаналізом, самовизначенням щодо явищ та об'єктів зовнішнього світу; вона розвивається разом з особистістю в процесі вироблення нею основних соціальних орієнтацій [2].

Однією з форм суспільної свідомості, котра відтворює людську чуттєвість та виховує моральний зміст почуттів є мистецтво. Його духовний потенціал виступає відображенням міри втілення ідеї краси у виразності форм та естетичної досконалості всієї структури художнього матеріалу, що взаємопов'язаний з ідеалами Добра та Істини у формі людських почуттів та концептуально-логічного бачення художньої картини світу.

Музичне мистецтво відображає в людській свідомості цінності минулого і сучасного, володіє даром синтезування узагальненого досвіду людства, чим і впливає на багатство духовного світу особистості [1]. Проникаючи в сутність музики та усвідомлюючи саму себе під її впливом через взаємозв'язок музичного мислення з емоційною сферою особистості, людина розвиває самосвідомість. Тому включення в зміст естетичної свідомості здобутків національного музичного мистецтва та стимулювання його засобами інтересу, емоційного сприйняття та розуміння минулого свого народу сприятиме, на нашу думку, формуванню національної самосвідомості особистості.

Одне з основних завдань музичної педагогіки полягає в тому, щоб переживання учнів, які виникають в ході опанування музичного досвіду, що історично склався, відповідали сучасним вимогам національного виховання та були зорієнтовані на загальнолюдські цінності. Уроки музики мають забезпечити формування духовної культури особистості в тісному зв'язку з культурою її народу. Вони повинні готувати дітей до життя та творчості в умовах певних традицій, що склалися історично. Музично-естетичне виховання повинно бути спрямоване загалом на виховання емоційного відношення до музики, оскільки музика своєю високою духовністю здатна позитивно впливати на емоційно-ціннісне ставлення учнів до свого народу, Батьківщини та до всього світу.

Висновки. Отже, на підставі аналізу літератури з досліджуваної проблеми можна зробити висновок, що мистецтво, що відображає людське життя в усій його красі й розмаїтті, викликає в нас естетичні переживання, котрі мають свої особливості. Адже зрозуміло, що в творах мистецтва сприймається не саме реальне життя, а його відображення. Складність естетичного почуття пояснюється і його більш пізньою, у порівнянні з іншими почуттями появою, у дітей. Чим старшою стає дитина, тим складніші її естетичні судження, тим сильніше її бажання пізнати сутність краси. Перед педагогом постає завдання поетапного розвитку естетичних інтересів та потреб, активізації учнів, їх тенденції до самостійності, виховання здатності до узагальнення та підвищення рівня самосвідомості. Тому важливо створювати сприятливі умови для формування у підростаючого покоління високих естетичних ідеалів, повноцінних критеріїв оцінки музичного твору, вміння узагальнювати естетичні судження, виробляти ціннісне ставлення та високі ціннісні орієнтації, а також для створення можливостей національної ідентифікації особистості, яка здійснюється в процесі емоційного спілкування з національним музичним мистецтвом, стимулює особистість кожного учня в емоційному вдосконаленні внутрішнього світу, активному ставленні до творчої діяльності.

Література

1. Артюхова О.В. Формування художнього світогляду старшокласників у навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи: автореф. дис.. ... канд.. пед.. наук. 13.00.07 – теорія та методика виховання. Херсон. 2005. 20 с.
2. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі : посіб. для вчителів. Харків : Веста, вид-во «Ранок». 2006. 256 с.
3. Мозгальова Н.Г. Основні напрями модернізації інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музики. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14 : Теорія і методика мистецької освіти.* 2014. Вип. 16(1). С. 99-104.

4.Фрицюк В. А., Фрицюк В. М. Особливості розвитку креативності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Випуск 1 (36). 2018. С. 87-96.

5.Фрицюк В. А., Фрицюк В. М. Мотивація професійного саморозвитку майбутніх педагогів-музикантів у творчому освітньому середовищі університету. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Зб. наук. пр. Випуск 53 / редкол. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер». 2019. С. 222-227.

Приходько Н., м.Вінниця

здобувач ступеня вищої освіти «магістр»

ХОРОВИЙ КОНЦЕРТ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МУЗИЦІ

Постановка проблеми. У широкому жанровому спектрі сучасної вітчизняної хорової музики одне із найбільш почесних місць належить хоровому концерту. Виникнувши в другій половині XVII століття як складова православної церковної служби, хоровий концерт впродовж майже трьох століть зберігав свою приналежність до сфери духовної музики. За цей час він пройшов декілька важливих еволюційних етапів, кожен з яких вирізнявся істотними змінами у вигляді жанру: бароковий партесний концерт (друга половина XVII – початок XVIII століття), класичний (друга половина XVIII–початок XIX століття), пізньоромантичний (кінецьXIX– початок XX століття), сучасний (друга половина XX – початок XXI століття).

Аналіз наукових публікацій. Складні перипетії багатомікового розвитку хорового концерту та інтенсивні процеси його жанрового оновлення неодноразово ставали об'єктами наукових досліджень Н. Герасимової-Персидської, Л. Пархоменко, Л. Рязанцевої, Я. Кириленко та ін. О. Верещагіна-Білявська досліджує жанри сучасної духовної музики, зокрема й хорового концерту, і під кутом зору характеристики їх образно-стильових особливостей, і з позицій їх впливу на формування духовного світу особистості [3;4].